ИНСТИТУТ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ

НАУЧНИ СКУП

НЕОАВАНГАРДА И ПЕРИОДИКА: ФОРМАТИРАЊЕ

19. новембар 2026.

КЊИГА САЖЕТАКА

Београд 2026.

INSTITUTE FOR LITERATURE AND ARTS

SCIENTIFIC CONFERENCE

NEO-AVANT-GARDE AND PERIODICALS: FORMATTING

19 November 2026

BOOK OF ABSTRACTS

Belgrade 2026

ИНСТИТУТ ЗА КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ

Одељења

Периодика у историји српске књижевности и културе

и

Упоредна истраживања српске књижевности

Уредници скупа

др Бојан Јовић

др Жарка Свирчев

Секретарка скупа

МА Емилија Љутић

INSTITUTE FOR LITERATURE AND ARTS

Departments

Periodicals in the History of Serbian Literature and Culture

and

Comparative Studies of Serbian Literature

Conference Organizers

Bojan Jović, Principal Research Fellow

Žarka Svirčev, Senior Research Associate

Conference Secretary

Emilija Ljutić, MA

САЖЕЦИ

ABSTRACTS

Дарин АНГЕЛОВСКИ

Институт за македонску књижевност,
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ у Скопљу
d.angelovski@iml.ukim.edu.mk

НЕОАВАНГАРДНЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ У ДОДАТКУ KOORDINATI ЛИСТА *MLAD BOREC*

У раду се истражује и теоријски контекстуализује месечни додатак о уметности, култури и науци *Koordinati*, који је почео да излази 1962. године у оквиру македонског недељника *Mlad Borec*. Истраживање је усмерено на препознавање и анализу неоавангардних тенденција присутних у овом додатку, са циљем да се утврди на који је начин институционално дефинисан медиј унутар социјалистичког система успео да се трансформише у аутономан простор за радикално уметничко и интелектуално експериментисање. Применом квалитативне анализе садржаја, семиотике и компаративног приступа, рад разматра три основна стуба додатка: визуелно-графички заокрет (експерименталну типографију и графички прелом), текстуалну авангарду (преводе и теоријске есеје о савременим глобалним покретима) и деконструкцију класичног наратива кроз македонску визуелну поезију, цртеже и *underground* стрип. Поред тога, студија успоставља дијахронијски континуитет македонске алтернативне мисли, показујући на који је начин естетска и теоријска матрица успостављена у *Координатима* припремила терен за независну културну сцену 1990-их година, позиционирајући часопис *Маргина* као његовог непосредног духовног и интелектуалног наследника. Рад у

коначници потврђује хипотезу да су *Координати* представљали активни генератор и супстрат македонске неоавангарде, успешно синхронизујући локалну сцену са глобалним концептуалним помаком карактеристичним за крај 20. века.

Дарин Ангеловски (1977, Скопље) је књижевни теоретичар, есејиста и теоретичар културе на Институту за македонску књижевност Универзитета „Св. Кирил и Методиј" у Скопљу. Аутор је књига *Идентитети и транзиција* (2014), *Рецепција античке књижевности у македонском културном контексту* (*социокултуролошки и преводилачки аспекти*) (2020) и *Заједничка антика* (2023). Објавио је бројне научне радове и есеје из области рецепције класичне књижевности, културног памћења, интерлитерарних односа и савремене теорије културе. Такође, аутор је *Метамодернистичког манифеста у пет дневничких записа* и уредник је у издавачкој кући Flip Book Books из Скопља.

Darin ANGELOVSKI
Institute of Macedonian Literature, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje

NEO-AVANT-GARDE TENDENCIES IN THE SUPPLEMENT *KOORDINATI* OF THE NEWSPAPER *MLAD BOREC*

This paper explores and theoretically contextualizes the monthly art, culture, and science supplement *Koordinati*, which began its publication in 1962 within the Macedonian weekly newspaper *Mlad Borec*. The research focuses on detecting and analyzing neo-avant-garde

tendencies within this supplement, aiming to determine how an institutionally defined medium within the socialist system managed to transform into an autonomous space for radical artistic and intellectual experimentation. Applying qualitative content analysis, semiotics, and a comparative approach, the paper examines three main pillars of the supplement: the visual-graphic shift (experimental typography and layout), the textual avant-garde (translations and theoretical essays on contemporary global movements), and the deconstruction of classical narrative through the Macedonian visual poetry, drawings and underground comic strip. Furthermore, the study establishes a diachronic continuity of Macedonian alternative thought, demonstrating how the aesthetic and theoretical matrix established in *Koordinati* prepared the ground for the independent cultural scene of the 1990s, positioning the magazine *Margina* as its direct spiritual and intellectual successor. The paper ultimately confirms the hypothesis that *Koordinati* was an active generator and substrate of the Macedonian neo-avant-garde, successfully synchronizing the local scene with the global conceptual shift of the late 20th century.

Darin Angelovski (1977, Skopje) is a literary scholar, essayist, and cultural theorist at the Institute of Macedonian Literature, Ss. Cyril and Methodius University in Skopje. He is the author of the books *Identities and Transition* (2014), *The Reception of Ancient Literature in the Macedonian Cultural Context (Socio-Cultural and Translation Aspects)* (2020), and *Shared Antiquity* (2023). He has published numerous scholarly articles and essays in the fields of the reception of classical literature, cultural memory, interliterary relations, and contemporary

cultural theory. He is also the author of *A Metamodernist Manifesto in Five Diary Entries* and serves as an editor at Flip Book Books Publishing House from Skopje.

Јован БУКУМИРА
Институт за књижевност и уметност, Београд
jbukumira@yahoo.com

БВ ИЛИ ОРОЧЕНИ ФЛУКСУС

Док огрубеле душе сматрају да бити уметник значи бити нерадник, а марксистички теоретичари у уметниковању ипак виде специфичан облик рада, флуксусовски слоган Бранка Вучићевића заузврат би могао да гласи: „И уметнички нерад је рад!" Но, оскудна продуктивност ове домаће инкарнације писара Бартлбија – који је уметничком зову одолевао карактеристичним „I would prefer not to" – не сме да завара. Најпре „тихи" и „успавани", а најпосле „ишчезли" члан Флуксуса, чије је манифесте и писма преводио за *РОК*, часопис „за естетичко испитивање стварности", својим малобројним fluxpieces био је један од пионира југословенске праксе дематеријализације уметности. Практиковао је флуксусовску „уметност" одсуства која нестаје и расипа се у свакодневици, „рад који се састоји од акција које се изводе у свакодневном животу и које треба да остану анонимне, непоновљиве и незабележене" („након употребе бацити"). Сходно томе, махом се пројављивао из сенке, из другог плана, из оф-а, дошаптавао, припомагао, раздељивао, као „уметник надодавања" који би – како вели његов бивши пријатељ и сарадник Бора Ћосић – „хтио бити ненадахнутим […] а надахњује сваког тко га чује". Утолико је Вучићевић, декларисани антипрофесионалац разних вокација – сценариста, асистент режије, преводилац с енглеског, уредник, филмски и ликовни критичар, дизајнер, антологичар, мистификатор – збиља био „сива еминенција" југословенске неоавангарде. Неоавангардна периодика и сродне публикације у оквиру којих се ретко и кратковеко, али несразмерно утицајно ангажовао – од *РОК*-а (1969) до *Mixed media* (1970) – била је тек исечак из укупног протока

његове трајне егзистенцијалне флуксактивности. Излагање ће зато, полазећи од Вучићевићевих ауторских, идејних, графичких и материјалних доприноса споменутим издањима, настојати да увеже и ишчита све његове видљиве и невидљиве, осведочене као и ефемерне (пара)уметничке активности, онако како су се оне преломиле у периодичким и књишким форматима.

Јован Букумира, научни сарадник Института за књижевност и уметност у Београду, ангажован је на Одељењу за теорију књижевности. Учествовао је на билатералном пројекту „Модернизам и авангарда у југословенском контексту“ (ИКУМ и ФФЗГ) и боравио на летњој школи *European Graduate School* (ЕГС). Докторирао је на тези из есејистике српског надреализма и приредио реиздања два надреалистичка романа. Бави се књижевном теоријом, поетиком модернизма и авангарде и југословенском културом.

Jovan BUKUMIRA
Institute for Literature and Arts, Belgrade

BV OR FIXED-TERM FLUXUS

While hardened souls consider being an artist to mean being idle, and Marxist theorists nonetheless see artistic activity as a specific form of labor, Branko Vučićević's Fluxus slogan might, by contrast, read: "Even artistic idleness is labor!" Yet the modest productivity of this local incarnation of Bartleby the Scrivener – who resisted the artistic call with the notorious "I would prefer not to" – should not be misleading. First a "silent" and "dormant," and eventually a "disappeared" member of Fluxus, whose manifestos and letters he translated for *ROK*, a

magazine "for the aesthetic investigation of reality," he was, through his small number of *fluxpieces*, one of the pioneers of the Yugoslav strand of the dematerialization of art. He practiced a Fluxus "art" of absence that vanishes and disperses into everyday life – "work consisting of actions performed in daily life that are meant to remain anonymous, unrepeatable, and unrecorded" ("discard after use"). Accordingly, he mostly emerged from the shadows, from the background, from offstage; he whispered, assisted, and distributed, as an "artist of supplementation" who – according to his (ex-) friend and collaborator Bora Ćosić – "wants to be uninspired […] yet inspires everyone who hears him." In that sense, Vučićević, as declared anti-professional of various vocations – screenwriter, assistant director, translator from English, editor, film and art critic, designer, anthologist, mystifier – was truly an *éminence grise* of the Yugoslav neo-avant-garde. The neo-avant-garde periodicals and related publications in which he was engaged only rarely and briefly, yet disproportionately influentially – from *ROK* (1969) to *Mixed Media* (1970) – were merely fragments of the overall flow of his continuous existential flux-activity. Therefore, starting from Vučićević's authorial, conceptual, graphic, and material contributions to the aforementioned editions, the presentation will seek to connect and interpret all his visible and invisible, documented as well as ephemeral (para-)artistic activities, as they were refracted within periodical and book formats.

Jovan Bukumira is a research associate at the Institute for Literature and Arts in Belgrade, working in the department for literary theory. He participated in the bilateral project "Modernism and the Avant-Garde in the Yugoslav

Context” (IKUM & FFZG) and attended the *European Graduate School* (EGS). He earned his PhD with a dissertation on the essays of Serbian Surrealism and has edited reissues of two Surrealist novels. His research focuses on literary theory, the poetics of modernism and the avant-garde, and Yugoslav culture.

Драган ЂОРЂЕВИЋ
Независни истраживач, Београд
dragan.eclipse@gmail.com

ШТА ОСТАЈЕ ОД ЗАДОВОЉСТВА НЕИЗВЕСНОГ? НЕОАВАНГАРДНА ПЕРИОДИКА И МЕДИЈСКЕ ПОЕТИКЕ КУЛТУРЕ МЛАДИХ

Полазећи од коментара Ролана Барта о неизвесности авангардних текстова (*Ролан Барт по Ролану Барту*, 1992: 63), рад испитује могућност да се неоавангардне поетике посматрају као историјски специфични облици културе младих. Бартова питања о вредности, будућности и задовољству које пружају авангардни текстови проширују се на проблем њихове специфичне медијске феноменологије, посебно на ефемерне, пропадљиве и често непоновљиве облике уметничке праксе и егзистенције. У том контексту, неизвесност се разматра не само као својство авангардног дела или проблем његове рецепције већ и као поетички продуктивно искуство стваралачког експеримента, игре и колективног деловања. Историјско полазиште представља југословенска неоавангардна периодика шездесетих и седамдесетих година XX века, посматрана у контексту онога што сам у претходним истраживањима разматрао под појмом *књижевног југословенства* и његове *хоббохемије*, особене детериторијализујуће политике југословенских уметничких заједница и пракси. Посебна пажња посвећена је омладинским часописима као медијској и институционалној инфраструктури у оквиру које су настајали нови облици уметничке сарадње, комуникације и друштвеног живота. Рад поставља питање у

којој мери су ове поетике биле обликоване специфичним историјским условима културе младих и њеном способношћу да преобликује установљене медијске кодове, формате и начине употребе. Савремена дигитализација неоавангардне периодике омогућава реконструкцију њених уметничких и друштвених мрежа, али истовремено отвара питања о односу између сачуваних докумената и животних пракси из којих су они проистекли. Из те перспективе, историјска грађа представља и полазиште за проучавање савремених медијских поетика културе младих. Мултимедијалне, визуелне, језичке и перформативне праксе студентског покрета у Србији у периоду од 2024. до 2026. године отварају могућност компаративног истраживања нових облика колективне имагинације, интеракције и јавног деловања. Не претпостављајући непосредан историјски континуитет између неоавангарде и савремених дигиталних пракси, рад испитује сродности у начинима на које култура младих присваја расположиву медијску инфраструктуру и преобликује њене установљене функције. Од омладинске периодике југословенског самоуправног социјализма до савремених корпоративних дигиталних платформи, у средишту интересовања остаје поетичка производња нових облика заједничког живота. Основно питање рада, стога, није само шта је од неоавангардне периодике сачувано, већ и шта од њеног искуства ефемерности, игре, неизвесности и стваралачког задовољства остаје могуће у савременим условима. Коначно, да ли је оно што данас чувамо као авангардну уметност некада било и један од начина на које је култура младих живела, стварала и измишљала сопствену садашњост?

Драган Ђорђевић је доктор филолошких наука (Филолошки факултет Универзитета у Београду) и независни истраживач из Београда. Његов научни рад усмерен је на савремену

теорију културе и уметности, са посебним интересовањем за интердисциплинарне и интермедијалне приступе књижевним, уметничким и културним праксама. Његова истраживачка интересовања обухватају авангардне и неоавангардне поетике, концептуалну уметност, поткултуре, културу младих и популарну музику, посебно хип-хоп културу, као и историјске и савремене културне феномене у југословенском и постјугословенском контексту. Аутор је монографија *Мала црна музика: Хип-хоп нација, национална историја, држава и њени непријатељи* (2016; друго издање са оригиналним илустрацијама Владана Јеремића, 2025), *Марсел & Пруст: безгрешне ћелијске деобе* (2017) и *Голи живот књижевног југословенства: Идеје концептуалне уметности у књижевности 1960–2010* (2020). Његова истраживања баве се проблемима савремене културе, испитујући како уметничке праксе превазилазе дисциплинарне и медијске границе, преобликују установљене културне кодове и производе нове облике стваралачког изражавања и друштвеног живота.

Dragan ĐORĐEVIĆ
Independent Researcher, Belgrade

WHAT REMAINS OF THE PLEASURE OF THE UNCERTAIN? NEO-AVANT-GARDE PERIODICALS AND THE MEDIA POETICS OF YOUTH CULTURE

Taking Roland Barthes's remarks on the uncertainty of avant-garde texts (*Rolan Bart po Rolanu Bartu* [*Roland Barthes by Roland Barthes*], 1992, p. 63) as a point of departure, this paper examines the possibility of understanding neo-avant-garde poetics as historically specific forms of youth culture. Barthes's questions concerning the value, future, and pleasure afforded by avant-garde texts are extended to the problem of their distinctive media phenomenology, particularly the ephemeral, perishable, and often unrepeatable forms of artistic practice and existence. In this context, uncertainty is understood not merely as a property of the avant-garde work or a problem of its reception, but also as a poetically productive experience of creative experimentation, play, and collective action. The historical point of departure is Yugoslav neo-avant-garde periodical culture of the 1960s and 1970s, examined within the framework of what I have discussed in my previous research under the concept of *literary Yugoslavism* and its *Hobbohemia*, a distinctive deterritorializing politics of Yugoslav artistic communities and practices. Particular attention is devoted to youth periodicals as a media and institutional infrastructure through which new forms of

artistic collaboration, communication, and social life emerged. The paper asks to what extent these poetics were shaped by the specific historical conditions of youth culture and its capacity to transform established media codes, formats, and modes of use. The contemporary digitization of neo-avant-garde periodicals enables the reconstruction of their artistic and social networks while raising questions about the relationship between preserved documents and the lived practices from which they emerged. From this perspective, the historical material also provides a point of departure for examining contemporary media poetics of youth culture. The multimedia, visual, linguistic, and performative practices of the student movement in Serbia between 2024 and 2026 offer a possible comparative field for investigating new forms of collective imagination, interaction, and public action. Without presupposing a direct historical continuity between the neo-avant-garde and contemporary digital practices, the paper explores affinities in the ways youth culture appropriates available media infrastructures and transforms their established functions. From the youth periodicals of Yugoslav self-managing socialism to contemporary corporate digital platforms, the central concern remains the poetic production of new forms of collective life.

Dragan Đorđević is an independent researcher based in Belgrade, Serbia. He holds a PhD in Philology from the Faculty of Philology, University of Belgrade. His scholarly work focuses on contemporary theories of culture and art, with particular emphasis on interdisciplinary and intermedial approaches to literary, artistic, and cultural practices. His research interests include avant-garde and

neo-avant-garde poetics, conceptual art, subcultures, youth culture, and popular music, particularly hip-hop culture, as well as historical and contemporary cultural phenomena in Yugoslav and post-Yugoslav contexts. He is the author of *Mala crna muzika: Hip hop nacija, nacionalna istorija, država i njeni neprijatelji* [*A Little Black Music: Hip-Hop Nation, National History, the State and Its Enemies*] (2016; second edition featuring original illustrations by Vladan Jeremić, 2025), *Marsel & Prust: bezgrešne ćelijske deobe* [*Marcel & Proust: Immaculate Cell Divisions*] (2017), and *Goli život književnog jugoslovenstva: Ideje konceptualne umetnosti u književnosti 1960–2010* [*Bare Life of Literary Yugoslavism: Ideas of Conceptual Art in Literature, 1960–2010*] (2020). His research addresses the problems of contemporary culture by examining how artistic practices transcend disciplinary and media boundaries, transform established cultural codes, and generate new forms of creative expression and social life.

Бојан ЈОВИЋ
Институт за књижевност и уметност, Београд
bojan.jovic@ikum.org.rs

ДИС/КОНТИНУИТЕТИ: О НЕКИМ СЛИЧНОСТИМА И РАЗЛИКАМА АВАНГАРДНИХ И НЕОАВАНГАРДНИХ ПРАКСИ КРОЗ ПРИЗМУ ЧАСОПИСА

У саопштењу се истражује часописна пракса као инструмент за остварење и ширење радикалних књижевно-уметничких стремљења пре и после светских ратова. На примерима југословенских авангардних и неоавангардних часописа (*Охо*, *Зенит*, *Горгона*...) разматрају se облици континуитета: реактуелизовање часописне парадигме и формалне стратегије историјских авангарди кроз форму и функцију „малог часописа" (кратког даха, некомерцијални и експериментално конципирани); манифестни дискурс (часопис као платформа за програмске текстове и манифесте који најављују нови покрет и полемишу са владајућом доктрином); експеримент са формом (напуштање линеарног принципа и рушење рутинских перцептивних механизама, свест о краткорочности рушилачких поетика, проблематизовање језичких и уметничких институција и норми). У оквиру истраживања дисконтинуитета разматра се нови контекст и прилагођени циљеви: другачији друштвено-историјски оквир (траума Првог светског рата и радикалне утопије наспрам послератне обнове, социјалистичког модернизма и потоњег разочарања у утопијске пројекте); промена предмета и облика критичког деловања (усмереност на нове облике отуђења, бирократизације и масовне културе, као и на преиспитивање

сопствених уметничких и друштвених позиција); различити начини одношења према традицији (од радикалног раскида и негације појединих традицијских модела до њиховог селективног преузимања, преиспитивања и трансформације).

Бојан Јовић (1963) је научни саветник у Институту за књижевност и уметност у Београду. Области његовог научног интересовања обухватају међународну авангардну, утопијску и научнофантастичну књижевност, поетске одлике српске књижевности XIX и XX века, интермедијалност, као и теоријска и методолошка питања компаративних студија књижевности. Међу његовим значајнијим публикацијама издвајају се: *Лирски роман српског експресионизма* (1994), *Поетика Растка Петровића: структура; контекст* (2005), *Рађање жанра – почеци српске научно-фантастичне књижевности* (2006), *Авангардни мит Чаплин* (2018).

Bojan JOVIĆ
Institute for Literature and Arts, Belgrade

DIS/CONTINUITIES: ON CERTAIN SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN AVANT-GARDE AND NEO-AVANT-GARDE PRACTICES THROUGH THE LENS OF PERIODICALS

The paper examines periodical publishing as a means of realizing and disseminating radical literary and artistic aspirations before and after the world wars. Drawing on examples of Yugoslav avant-garde and neo-avant-garde journals (*Oho*, *Zenit*, *Gorgona*, etc.), it explores various forms of continuity: the reactivation of the

periodical paradigm and the formal strategies of the historical avant-gardes through the form and function of the "little magazine" (short-lived, non-commercial, and experimentally conceived); manifesto discourse (the journal as a platform for programmatic texts and manifestos announcing a new movement and engaging in polemics with the prevailing doctrine); and formal experimentation (the abandonment of linear principles and the disruption of habitual perceptual mechanisms, an awareness of the short-lived nature of subversive poetics, and the questioning of linguistic and artistic institutions and norms). The examination of discontinuities focuses on the emergence of a new context and the adaptation of objectives: a different socio-historical framework (the trauma of the First World War and radical utopian visions, as opposed to post-war reconstruction, socialist modernism, and the subsequent disillusionment with utopian projects); changes in the objects and forms of critical engagement (a focus on new forms of alienation, bureaucratization, and mass culture, as well as on the reassessment of one's own artistic and social positions); and different approaches to tradition (ranging from radical breaks with and rejection of particular traditional models to their selective adoption, reassessment, and transformation).

Bojan Jović (1963) is a Principal Research Fellow at the Institute for Literature and Arts in Belgrade. His research interests include international avant-garde, utopian, and science fiction literature; the poetics of Serbian literature of the nineteenth and twentieth centuries; intermediality; and theoretical and methodological issues in comparative literary studies. His major publications include *The Lyrical Novel of Serbian Expressionism* (1994),

The Poetics of Rastko Petrović: Structure; Context (2005), *The Birth of a Genre: The Beginnings of Serbian Science Fiction Literature* (2006), and *The Avant-Garde Myth of Chaplin* (2018).

Милош ЈОЦИЋ

Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду

miloshjocic@ff.uns.ac.rs

///////: ВИЗУЕЛНА ПОЕТИКА ЧАСОПИСА *РОК*

Часопис *Рок* (1969–1970) био је значајна платформа за промоцију експерименталне вишемедијске уметности. На страницама часописа објављивани су знаменити југословенски (српски, словеначки) и европски ствараоци вишемедијске, текстуално-визуелне уметности попут чланова групе ОХО, Вујице Решина Туцића и Владана Радовановића; главни и одговорни уредник, Бора Ћосић, и сам је аутор значајног експерименталног пројекта *Mixed media* (1970). У различите облике визуелних и интермедијалних облика објављиваних у *Року* спадали су: визуелна поезија, стрипови, фотографије и фото-перформанси, *found art*, илустрације, колажи и уметничке слике. Часопис није био само место за објављивање текстуално-визуелних радова: услед неконвенционалне типографије и прелома, *Рок* је практично био уметнички вишемедијски пројекат сам по себи. У раду ћемо истражити визуелну поетику часописа *Рок* и поетике у њему објављених вишемедијских радова у контексту европске и југословенске неоавангардне сцене, те ауторских вишемедијских радова уредника Боре Ћосића.

Милош Јоцић (1988, Нови Сад) је доцент на Одсеку за српску књижевност Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, где предаје предмете из области експерименталне српске књижевности, дигиталне књижевности, креативног писања и

словеначке књижевности. Један је од покретача *Извиискре*, радионице креативног писања намењене новосадским средњошколцима. Аутор је књиге *Лаб текста: Есеји и радови о авангардној, неоавангардној и постмодерној српској књижевности* (Агора, 2020). Приредио је антологију експерименталне српске фантастике *Чорба од минотаура* (Соларис, 2020). Уредник је следећих реиздања дела српских авангардних, неоавангардних и постмодерних аутора: *Колачи, обмане, нонсенси Саве Дамјанова* (Агора, 2019), *Изабрана зенитистичка дела* (Банатски културни центар / Културни центар Војводине „Милош Црњански“, 2022), *Бити Владана Радовановића* (Банатски културни центар, 2024) и *Снови* (Банатски културни центар, 2026).

Miloš JOCIĆ
Faculty of Philosophy, University of Novi Sad

///////: THE VISUAL POETICS OF THE JOURNAL *ROK*

The journal *Rok* (1969–1970) was an important platform for promoting experimental multimedia art. Its pages featured prominent Yugoslav (Serbian and Slovenian) and European practitioners of multimedia and text-based visual art, including members of the OHO group, Vujica Rešin Tucić, and Vladan Radovanović. The journal's editor-in-chief, Bora Ćosić, was himself the author of the significant experimental project *Mixed Media* (1970). The various forms of visual and intermedial art published in *Rok* included visual poetry, comics, photographs and photo-performances, found art, illustrations, collages, and

artworks. The journal was not merely a platform for publishing text-visual works; through its unconventional typography and layout, *Rok* functioned as an experimental multimedia artwork in its own right. This paper examines the visual poetics of the journal *Rok* and the poetics of the multimedia works published in it, situating them within the context of the European and Yugoslav neo-avant-garde scene, as well as in relation to the multimedia works of the journal's editor, Bora Ćosić.

Miloš Jocić (1988, Novi Sad). Assistant Professor at the Department of Serbian Literature at the Faculty of Philosophy in Novi Sad, where he teaches courses on experimental Serbian literature, digital literature, creative writing, and Slovenian literature. One of the founders of *Izviiskra*, a creative writing program for high school students in Novi Sad. Author of *Text Lab: Essays and Works on Avant-Garde, Neo-Avant-Garde, and Postmodern Serbian Literature* (2020). Editor of the anthology of experimental Serbian fantastical literature *The Minotaur Stew: Authors of Experimental Fantasy in Avantgarde, Neoavantgarde, and Postmodern Serbian Literature* (2020). Editor of the following reissues of works by Serbian avant-garde, neo-avant-garde and postmodern Serbian authors: Sava Damjanov's *Cakes, Deceptions, Nonsenses* (Agora, 2019), *Selected Zenitist Works* (Banat Cultural Center / Cultural Center of Vojvodina "Miloš Crnjanski", 2022), Vladan Radovanović's *To Be* (Banat Cultural Center, 2024), *Dreams* (Banat Cultural Center, 2026).

Јан ЛАМПАЕРТ

Универзитет у Генту, Гент, Белгија

jan.lampaert@ugent.be

ВИЗУЕЛИЗАЦИЈА МЕЂУНАРОДНИХ МРЕЖА НЕОАВАНГАРДНЕ ПЕРИОДИКЕ: ТРАНСНАЦИОНАЛНА РАЗМЕНА ПОСРЕДСТВОМ ЧАСОПИСА *NUL*, *LABRIS* И *DE TAFELRONDE* (1960–1975)

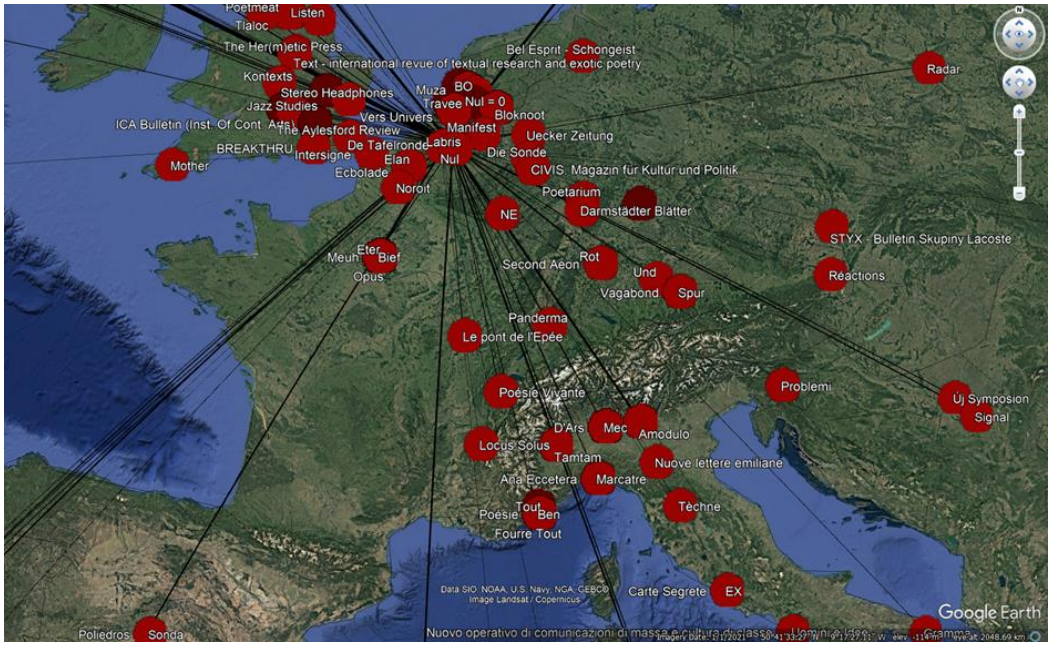
У раду се истражује међународна мрежа неоавангардне периодике шездесетих и почетка седамдесетих година 20. века кроз студију случаја три фламанска часописа: *Nul* (*Нула*, 1961–1965), *Labris* (1962–1973) и *De Tafelronde* (*Округли сто*, 1953–1981). Они су функционисали као чворишта мреже битничке књижевности, конкретне поезије, визуелне поезије и других експерименталних пракси. Посматрани из перспективе мрежа, могу се разумети као медији који су омогућавали транснационално повезивање, циркулацију и размену. Анализа се заснива на 468 референци према 242 међународна часописа пронађена у часописима *Nul* (1961–1964), *Labris* (1963–1968) и *De Tafelronde* (1960–1975). Збирне геопросторно визуализоване мреже комбиноване су са годишњим пресецима и укрштене са путањама објављивања аутора и сарадника. Овај приступ омогућава праћење промена у међународној оријентацији, географском домету и транснационалној повезаности током времена. *Nul* се издваја као један од пионира, оријентисан пре свега ка Паризу, али истовремено повезан и са периферијим часописима као што је *Poor.Old.Tired.Horse.* (Шкотска), који је био повезан са Ијаном Хамилтоном Финлејем. Финлејева путања сугерише да је *Nul* могао функционисати као својеврсни улаз у мрежу за

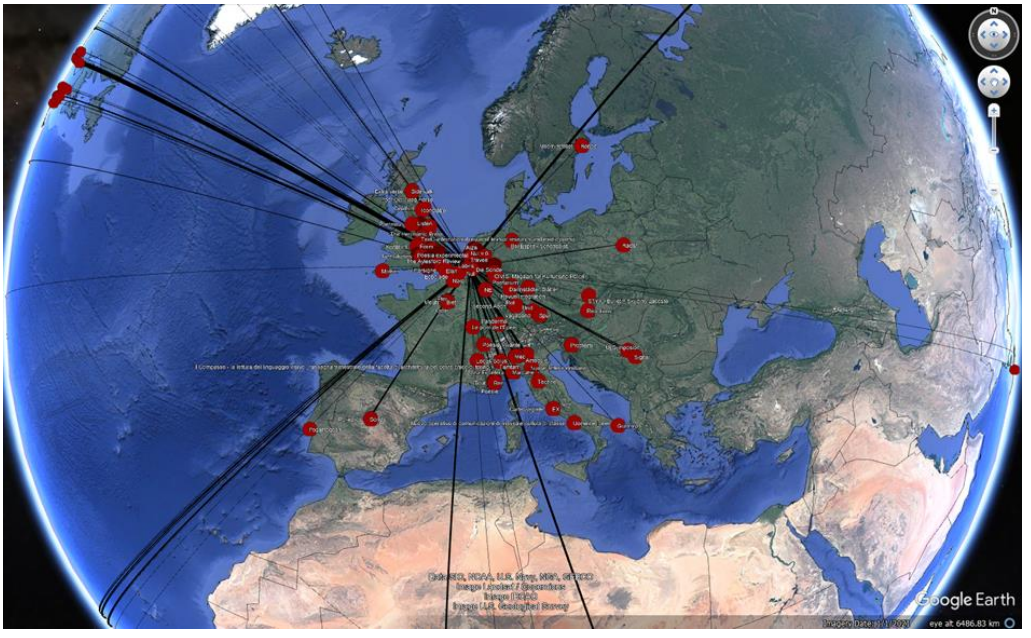
часописе *Labris* и *De Tafelronde*. Оба часописа потом откривају шире глобалне везе са разноврсним часописима, укључујући *New Departures* (Уједињено Краљевство), *Open Skull* (Сједињене Америчке Државе), *grOnk* (Канада), *Diagonal Cero* (Аргентина), *Wurm* (Јужна Африка) и *ASA* (Јапан) (видети слике у наставку). Посебна пажња посвећена је везама часописа *De Tafelronde* са часописима објављиваним у социјалистичкој Југославији, укључујући *Signal* из Београда, *Új Symposion* из Новог Сада и љубљанске *Problemi*. Ове референце укрштају се са путањама објављивања кључних сарадника: Мирољуб Тодоровић, главни и одговорни уредник часописа *Signal*, објављивао је и у часописима *De Tafelronde* и *Labris*, док се Пол де Ври из *De Tafelronde* појавио у *Problemima*, заједно са Сеичијем Нијукунијем из часописа *ASA*.

Ослањајући се на истраживања Беатрис Жоје-Прунел о транснационалној циркулацији уметности и децентрираним мрежама периодике (2015, 2019), ова студија случаја показује како су фламански неоавангардни часописи учествовали у полицентричној мрежи размене. Уместо да буду тек пуки посредници иновација које потичу из доминантних културних центара, часописи смештени у наизглед периферним или полупериферним контекстима активно су посредовали у неоавангардним поетикама и преобликовали их кроз транснационалне мреже.

Joyeux-Prunel, Béatrice. “Provincializing Paris: The Center-Periphery Narrative of Modern Art in Light of Quantitative and Transnational Approaches.” *Artl@s Bulletin* 4, 1 (2015): 40–64.
Joyeux-Prunel, Béatrice. “Internationalization through the Lens: Nineteenth- and Twentieth-Century Art Periodicals and Decentred Circulation.” *Journal of European Periodical Studies* 4, 2 (2019): 48–69.

Poetmeat
Listen
Tlaloc
The Her(m)etic Press
Bel Esprit - Schongeist
Text - international revue of textual research and exotic poetry
Radar
Kontexts
Stereo Headphones
Muza
BO
Travee
Nul = 0
Jazz Studies
Bloknoot
Vers Univers
ICA Bulletin (Inst. Of Cont. Arts)
Manifest
The Aylesford Review
Uecker Zeitung
BREAKTHRU
Intersigne
De Tafelronde
Labris
Die Sonde
Mother
Elan
Nul
Ecbolade
CIVIS. Magazin für Kultur und Politik
Noroit
Poetarium
Darmstadter Blatter
NE
STYX - Bulletin Skupiny Lacoste
Meun
Etet
Bief
Opus
Second Aeon
Rot
Und
Réactions
Vagabond
Spur
Panderma
Le pont de l'Epée
Problemi
Poésie Vivante
Új Symposion
Signal
D'Ars
Mec
Amodulo
Locus Solus
Tamtam
Nuove lettere emiliane
Ana Eccetera
Marcatre
Tèchne
Tout
Poésie
Ben
Fourre Tout
Data SIO, NOAA, U.S. Navy, NGA, GEBCO
Image Landsat / Copernicus
Carte Segrete
EX
Google Earth
Poliedros
Sonda
Nuovo operativo di comunicazioni di massa e cultura giovanile

Јан Ламперт је докторанд књижевности на Универзитету у Генту. У свом истраживању бави се настанком и развојем неоавангарде у фламанским књижевним часописима у периоду од 1949. до 1979. године, применом визуелне анализе мрежа и анализе дискурса. Међу његовим публикацијама су научна монографија о мрежама књижевних часописа, чији је коуредник и за коју је написао једно поглавље (2025), као и чланак објављен у часопису *International Journal of Digital Humanities* (2025).

Jan LAMPAERT
Ghent University, Ghent, Belgium

VISUALIZING INTERNATIONAL NEO-AVANT-GARDE PERIODICAL NETWORKS: TRANSNATIONAL EXCHANGE THROUGH *NUL*, *LABRIS*, AND *DE TAFELRONDE* (1960–1975)

This paper examines the international network of neo-avant-garde periodicals in the 1960s and early 1970s through a case study of three Flemish magazines: *Nul* (*Zero*, 1961–1965), *Labris* (1962–1973), and *De Tafelronde* (*The Round Table*, 1953–1981). They functioned as hubs within circuits of Beat writing, concrete poetry, visual poetry, and other experimental practices. Approached from a network perspective, they can be understood as media that afforded transnational interconnection, circulation, and exchange. The analysis draws on 468 references to 242 international periodicals found in *Nul* (1961–1964), *Labris* (1963–1968), and *De Tafelronde* (1960–1975). Aggregate geospatialized network visualizations are combined with annual slices and cross-referenced with the publication trajectories of contributors. This approach makes it possible to trace shifts in international orientation, geographical reach, and transnational connectivity over time. *Nul* emerges as an early pioneer, oriented mainly toward Paris but also connected more peripheral periodicals such as *Poor.Old.Tired.Horse.* (Scotland), associated with Ian Hamilton Finlay. Finlay's trajectory suggests that *Nul* may

have functioned as a gateway for *Labris* and *De Tafelronde*. Both magazines subsequently reveal broader global connections to a wide variety of periodicals, including *New Departures* (United Kingdom), *Open Skull* (United States), *grOnk* (Canada), *Diagonal Cero* (Argentina), *Wurm* (South Africa), and *ASA* (Japan) (see figures below). Special attention is given to *De Tafelronde*'s connections with periodicals published in socialist Yugoslavia, including *Signal* in Belgrade, *Új Symposion* in Novi Sad, and Ljubljana's *Problemi*. These references intersect with the publication trajectories of key contributors: Miroljub Todorović, editor-in-chief of *Signal*, published in both *De Tafelronde* and *Labris*, while Paul de Vree of *De Tafelronde* appeared in *Problemi* alongside Seiichi Niikuni of *ASA*.
Building on Joyeux-Prunel's work on transnational artistic circulation and decentred periodical networks (2015, 2019), this case study shows how Flemish neo-avant-garde magazines participated in a polycentric network of exchange. Rather than acting as mere conduits for innovations originating in dominant cultural centres, magazines situated in ostensibly peripheral or semi-peripheral contexts actively mediated and reconfigured neo-avant-garde poetics across transnational circuits.

Jan Lampaert is a PhD candidate in Literary Studies at Ghent University. His research examines the emergence and development of the neo-avant-garde in Flemish literary periodicals (1949–1979), using visual network analysis and discourse analysis. His publications include a co-edited scholarly volume on networks of literary periodicals (2025), to which he also contributed a chapter, and an article in the *International Journal of Digital Humanities* (2025).

Иштван ЛАДАЊИ

Институт за књижевност и студије културе, Универзитет у Панонији, Весприм

lada1594@gmail.com

ЛОКАЛНИ, ЈУГОСЛОВЕНСКИ И МЕЂУНАРОДНИ КОНТЕКСТИ ЧАСОПИСА *ÚJ SYMPOSION* (НОВИ САД)

Мађарски књижевни и културни часопис *Új Symposion* излазио је у Новом Саду од 1965. до 1992. године. Часопис је настао из истоименог недељног додатка *Symposion*, покренутог крајем 1961. године, тако да је укупно постојао три деценије. Током тог периода уређивало га је најмање пет генерација младих мађарских интелектуалаца из Војводине, док се политичко, културно и медијско окружење у коме је деловао значајно мењало – од либерализације шездесетих година до ратних деведесетих. Предавање разматра улогу коју је часопис имао у култури мађарске мањинске заједнице у Војводини, као и његов однос према југословенском, међународном и мађарском културном окружењу. Посебна пажња посвећена је неоавангардној оријентацији часописа и значају који је ова оријентација имала у различитим периодима. Часопис је израстао из југословенског културног миљеа, следио његове обрасце, а његово деловање било је у основи обликовано југословенском културном климом. У сопственом локалном окружењу није имао директних претходника, па је, након југословенско-мађарске изолације педесетих година, морао самостално да успоставља везе са мађарском културом у целини. У међународном културном простору часопис се првенствено оријентисао посредством југословенских

касномодернистичких и неоавангардних часописа, али је истовремено изградио и сопствену мрежу веза, ослањајући се пре свега на мађарске емигрантске заједнице на Западу. Све то и данас оставља трајан утицај на интелектуалце који су стасавали у оквиру мађарског културног миљеа Војводине.

Иштван Ладањи је историчар књижевности и истраживач мађарске, јужнословенских и средњоевропских књижевности. Рођен је 1963. године у Адорјану (Војводина, Србија). Дипломирао је мађарски језик и књижевност на Универзитету у Новом Саду 1987. године. Докторирао је на Универзитету у Загребу 2008. године. Од 1991. године живи у Мађарској. Хабилитовани је ванредни професор на Универзитету Панонија у Веспрему, Мађарска.

István LADÁNYI
Institute of Literature and Cultural Studies, University of Pannonia, Veszprém

THE LOCAL, YUGOSLAV, AND INTERNATIONAL CONTEXTS OF THE JOURNAL *ÚJ SYMPOSION* (NOVI SAD)

The Hungarian literary and cultural journal *Új Symposion* was published in Novi Sad, from 1965 to 1992. The journal grew out of the weekly supplement titled *Symposion*, launched at the end of 1961, so it existed in total for three decades. During this period, it was edited by at least five generations of young Hungarian intellectuals from Vojvodina, while the surrounding political, cultural, and media environment changed significantly — from the

liberalization of the 1960s to the war-torn 1990s. The lecture outlines the role the journal played in the culture of the Hungarian minority in Vojvodina, and how it related to the Yugoslav, international, and Hungarian cultural environments. It discusses the journal's neo-avant-garde orientation and the significance of this orientation in different periods. The journal emerged from the Yugoslav cultural milieu, followed its patterns, and its operation was fundamentally shaped by the Yugoslav cultural climate. In its own local environment, it had no direct predecessors, and it had to establish its own connections to Hungarian culture as a whole after the Yugoslav–Hungarian isolation of the 1950s. In the international cultural sphere, it mainly oriented itself through Yugoslav late modernist and neo-avant-garde journals, but it also built its own network of connections, primarily relying on the Hungarian émigré communities in the West. All of this continues to have a lasting influence on intellectuals socialized within the Hungarian cultural milieu of Vojvodina.

István Ladányi is a literary historian and researcher of Hungarian, South Slavic and Central European literatures. He was born in 1963 in Adorján (Vojvodina, Serbia). He earned a degree in Hungarian language and literature from the University of Novi Sad in 1987. He received his doctorate from the University of Zagreb in 2008. He has lived in Hungary since 1991. He is a habilitated associate professor at the University of Pannonia in Veszprém, Hungary.

Емилија ЉУТИЋ

Институт за књижевност и уметност, Београд

emilijaljutic09@gmail.com

ЦЕНЗУРА И НЕОАВАНГАРДНА ШТАМПА: *RECHERCHES* БР. 12 И ЈУГОСЛОВЕНСКА ПЕРИОДИКА ПОЧЕТКОМ 1970-ИХ

У раду се проучава забрањени дванаести број француског часописа *Recherches*, насловљен „Trois Milliards de Pervers" [Три милијарде перверзњака], који је уредио француски активиста и интелектуалац Феликс Гатари. Овај број окупио је прилоге многих најзначајнијих мислилаца тог времена, међу којима су Жил Делез, Мишел Фуко, Жан Жене, Феликс Гатари, Данијел Герен, Ги Окенгем, Жан-Пол Сартр и Ж.-Ж. Лебел. Наслов указује на провокативну критику друштвених норми и „перверзних" жеља, сугеришући да постоје три милијарде таквих „перверзњака". Објављен 1973. године, број је имао за циљ дестигматизацију хомосексуалности и других облика жеље који одступају од хетеронормативне матрице. Убрзо након објављивања, број је заплењен и уништен, што је довело до судског поступка. Ипак, ово издање, поднасловљено *Grande encyclopédie des homosexualités* [Велика енциклопедија хомосексуалности], остаје историјски и суштински значајан документ у историји квир ослобођења и радикалне политичке мисли у Француској. У овој студији број је смештен у контекст пост-1968. неоавангарде, теорија жеље и радикалне сексуалне политике, и посматра се као истраживачко-активистички часопис који доводи у питање доминантне институционалне дискурсе. Број 12 часописа *Recherches* схвата се као колективни

експериментални објекат који интервенише у јавној сфери. У том смислу, такав неоавангардни „догађај" у Француској почетком 1970-их потом се упоређује са ограничењима јавног дискурса у неоавангардним часописима у Југославији током истог периода. У југословенском контексту, студија разматра број часописа *L. H. O. O. Q. / 77*, број часописа *Új Symposion*, који је забрањен због песме Мирослава Мандића „Vers a filmről" [Песма о филму], као и број часописа *Student* из 1971. године, који је забрањен због песме Славка Богдановића „Песма – Underground, Трибина младих". Кроз транснационалну компаративну анализу француског и југословенског контекста, рад изводи закључке о границама јавног дискурса у ове две земље почетком 1970-их, као и о субверзивном потенцијалу периодике као облика колективног деловања. Сходно томе, три забрањена броја, настала у сличним историјским тренуцима, али у различитим контекстима, посматрају се као експериментални простори у којима се доминантне политичке, културне и друштвене идеје деконструишу и подривају.

Емилија Љутић (1997) завршила је основне и мастер студије на Катедри за романистику Филолошког факултета Универзитета у Београду, где тренутно похађа докторске студије. Запослена је као истраживачица приправница на Институту за књижевност и уметност у Београду, на Одељењу Периодика у историји српске књижевности и културе. Њена истраживачка интересовања обухватају југословенски стрип, проучавање часописа, компаративну књижевност и квир теорију.

Emilija LJUTIĆ
Institute for Literature and Arts, Belgrade

CENSORSHIP AND THE NEO-AVANT-GARDE PRESS: *RECHERCHES* NO. 12 AND YUGOSLAV PERIODICALS IN THE EARLY 1970S

This paper examines the banned twelfth issue of the French journal *Recherches*, titled *"Trois Milliards de Pervers"* [*Three Billion Perverts*], edited by the French activist-intellectual Félix Guattari. This issue featured contributions from many of the most prominent thinkers of the time, including Gilles Deleuze, Michel Foucault, Jean Genet, Félix Guattari, Daniel Guérin, Guy Hocquenghem, Jean-Paul Sartre, and J.-J. Lebel. The title signals a provocative critique of social norms and "perverse" desires, suggesting that there are three billion such "perverts." Published in 1973, the issue aimed to destigmatize homosexuality and other forms of desire that deviate from the heteronormative matrix. Shortly after its release, the issue was confiscated and destroyed, leading to legal proceedings. Nevertheless, this edition, subtitled *Grande encyclopédie des homosexualités* [The Grand Encyclopedia of Homosexuality], remains a historically and fundamentally significant document in the history of queer liberation and radical political thought in France. In this study, the issue is situated within the post-1968 neo-avant-garde, theories of desire, and radical sexual politics, and is approached as a research-activist journal that challenges dominant institutional discourses. Issue

12 of *Recherches* is understood as a collective experimental object intervening in the public sphere. In this sense, such neo-avant-garde "event" in early 1970s France is then compared to the constraints of public discourse in neo-avant-garde periodicals in Yugoslavia during the same period. In the Yugoslav context, the study examines the issue of the journal *L. H. O. O. Q.* / 77, the issue of *Új Symposion*, which was banned because of Miroslav Mandić's poem "Vers a filmről" [Song about a Film], as well as the 1971 issue of *Student* [Student], which was banned due to Slavko Bogdanović's poem "Pesma – Underground, Tribina mladih" [Poem – Underground, Youth Forum]. Through a transnational comparative analysis of the French and Yugoslav contexts, the paper draws conclusions regarding the limits of public discourse in these two countries in the early 1970s, as well as the subversive potential of periodicals as forms of collective action. Consequently, the three banned issues, produced in similar historical moments but distinct contexts, are considered as experimental spaces where dominant political, cultural, and social ideas are deconstructed and subverted.

Emilija Ljutić (1997) graduated and completed her master's thesis at the Department of Romance Studies, Faculty of Philology, University of Belgrade, where she is currently pursuing her doctoral studies. She is employed as Research Assistant in the department of "Periodicals in the History of Serbian Literature and Culture" at the Institute for Literature and Art in Belgrade. Her research interests include Yugoslav comics, periodical studies, comparative literature, and queer theory.

Јелена МИЛЕНКОВИЋ

Институт за књижевност и уметност, Београд

jelenamilenkovic2603@gmail.com

МЕЂУНАРОДНО УМРЕЖАВАЊЕ У НЕОАВАНГАРДНОЈ ПЕРИОДИЦИ: ЈАПАНСКИ УМЕТНИЦИ У ЧАСОПИСУ *SIGNAL* (1970–1973, 1995–2004)

Неоавангардни покрет сигнализма најчешће је проучаван у оквиру југословенског књижевног и уметничког контекста. Међутим, присуство бројних иностраних сарадника – међу којима су посебно уочљиви јапански уметници – указује на потребу сагледавања часописа као простора транснационалне размене и формирања алтернативних уметничких мрежа. Јапански доприноси, у облику програмских текстова, мејл-арт пракси, визуелне поезије и других експерименталних форми, сведоче о разноврсним креативним моделима уметничке комуникације и сарадње унутар неоавангардних токова. Полазећи од питања како су ове транснационалне везе успостављане и одржаване, на који начин су јапански уметници учествовали у обликовању међународног идентитета часописа, као и какву улогу је *Signal* имао у циркулацији уметничких идеја између географски удаљених културних простора, рад настоји да осветли међународну димензију сигнализма. Сагледавање јапанских доприноса унутар сигналистичког корпуса доприноси разумевању значаја периодике у формирању и одржавању глобалних неоавангардних мрежа.

Јелена Миленковић (1999) је докторандкиња на Филолошком факултету Универзитета у Београду и истраживачица-приправница у Институту за књижевност и уметност у Београду. Њена истраживачка интересовања обухватају јапанологију, проучавање књижевних часописа и студије рода. Бави се књижевним превођењем са јапанског на српски језик.

Jelena MILENKOVIĆ
Institute for Literature and Arts, Belgrade

INTERNATIONAL NETWORKING IN NEO-AVANT-GARDE PERIODICALS: JAPANESE ARTISTS IN *SIGNAL* MAGAZINE (1970–1973, 1995–2004)

The neo-avant-garde movement of Signalism has most often been studied within the Yugoslav literary and artistic context. Yet, the presence of numerous foreign collaborators – among whom Japanese artists are particularly prominent – indicates the need to understand the magazine as a space of transnational exchange and the formation of alternative artistic networks. Japanese contributions, in the form of manifestos, mail art practices, visual poetry, and other experimental forms, testify to diverse models of artistic communication and collaboration within neo-avant-garde trends. By examining how these transnational connections were established and maintained, the ways in which Japanese artists participated in shaping the magazine's international identity, and the role *Signal* played in the circulation of artistic ideas between geographically distant cultural spaces, this paper

seeks to shed light on the international dimension of Signalism. Examining Japanese contributions within the Signalist corpus contributes to a broader understanding of the role of periodicals in the formation and maintenance of global neo-avant-garde networks.

Jelena Milenković (1999) is a PhD candidate at the Faculty of Philology – University of Belgrade and a research intern at the Institute for Literature and Art in Belgrade. Her research interests include Japanology studies, literary periodical studies, and gender studies. She works as a literary translator from Japanese into Serbian.

Јелена ПЕТРОВИЋ

Независна истраживачица и кустоскиња, Београд, Љубљана, Беч
jelenaxpetrovic@gmail.com

НЕОАВАНГАРДНА ПОЕТИКА КАТАЛИН ЛАДИК ИЗМЕЂУ ПЕРИОДИКЕ И ПЕРФОРМАНСА

Излагање се бави раном неоавангардном поетиком Каталин Ладик, посматраном кроз однос периодике и перформанса у југословенском контексту шездесетих и седамдесетих година. Полазећи од њеног присуства у часописном кругу око *Symposiona* / *Új Symposiona* и од њене улоге у обликовању новосадске и суботичке неоавангардне сцене, излагање испитује како се поетска, визуелна и звучна пракса ове уметнице формирала кроз увезивање часописних формата, групних уметничких експеримената и самосталних перформативних акција. Периодика се разуме као један од основних формата неоавангардне продукције, односно као простор у коме се текст, слика, типографија, колаж, нотација и документација уметничких акција међусобно повезују и крећу између различитих медија. У пракси Каталин Ладик овај простор добија изразито интермедијални карактер, јер се поетски језик развија као визуелна, звучна и телесна форма. Њени рани радови, попут поетских колажа, визуелних партитура и фоничких перформанса, показују како експеримент започет у језику и часописној форми може даље да се трансформише кроз глас, тело, слику и, коначно, перформативни догађај. Кроз анализу раних објава у часописима и уметничких акција које се остварују упоредо с њима – од *Androgün* до *UFO Party*, *O-pus*, *Poemim* и

Identification – излагање показује да неоавангардна поетика Каталин Ладик, осим кроз преплитање уметничких формата, настаје и кроз конкретне просторе у којима се уметност јавно изводи и излаже односима моћи. Тиме се уједно покреће питање уметничких географија југословенске неоавангарде као променљивог поља у коме се периодика и перформанс посматрају као повезане праксе политички ангажованог деловања. Овако схваћене уметничке географије супротстављају се свођењу уметничког субјекта на унапред задате идентитетске оквире и наметнуте геополитичке линије (не)припадања, чиме постају важне за разумевање југословенске неоавангарде и начина на који се кроз њу обликују појединачне (ауто)поетике, попут оне коју ствара Каталин Ладик.

Јелена Петровић (Београд/Љубљана/Беч) је истраживачица, теоретичарка и кустоскиња. Њен рад повезује теорију уметности са феминистичким кустоским праксама и геополитиком/геопоетиком уметности. Истражујући односе уметности, простора и ангажованих политика обликованих у постјугословенском, несврстаном и медитеранском контексту као зонама нелагоде и отпора, уводи и развија концепт уметничких географија. Њена пракса обухвата бројна истраживања, публикације, колективне кустоске и интердисциплинарне пројекте. Од 2008. до 2014. била је чланица уметничко-теоријске Групе Споменик. Суоснивачица је и чланица феминистичког кустоског колектива Red Min(e)d од 2011. године и иницијативе Non-Aligned Feminist Friendships од 2024. године. Као професорка, истраживачица и кустоскиња радила је на Академији ликовних уметности у Бечу, Централноевропском универзитету у Бечу, Институту за савремену уметност у Грацу, ИСХ-у и Академији за ликовну уметност и дизајн у Љубљани, Институту за напредне студије

ЦЕУ у Будимпешти, као и у другим академским, истраживачким, кустоским и уметничким контекстима. Ауторка је две монографије: *Women's Authorship in Interwar Yugoslavia. The Politics of Love and Struggle* (Palgrave Macmillan, 2018) и *GEOPOLIS. Politics of Relations, Geographies of Becoming* (у припреми).

Jelena Petrović
Independent researcher and curator, Belgrade, Ljubljana, Vienna

KATALIN LADIK'S NEO-AVANT-GARDE POETICS BETWEEN PERIODICALS AND PERFORMANCE

This presentation explores the early neo-avant-garde poetics of Katalin Ladik through the relationship between periodicals and performance in the Yugoslav context of the 1960s and 1970s. Taking as its point of departure her presence in the journal circle around *Symposion / Új Symposion*, as well as her role in shaping the neo-avant-garde scenes of Novi Sad and Subotica, the presentation examines how Ladik's poetic, visual, and sound practice was formed through the interweaving of periodical formats, collective art experiments, and individual performative actions. Periodicals are understood here as one of the fundamental formats of neo-avant-garde production, in which text, image, typography, collage, notation, and the documentation of art actions come together and move across different media. In Ladik's practice, this intermedial dimension becomes especially pronounced, as poetic language takes shape visually, sonically, and bodily. Her early

works, including poetic collages, visual scores, and phonic performances, show how experiments grounded in language and the journal form could be further developed through voice, body, image, and, ultimately, the performative event. By analysing Ladik's early publications in periodicals and the art actions that developed in parallel with them — from *Androgün* and *UFO Party* to *O-pus*, *Poemim*, and *Identification* — this presentation shows that Katalin Ladik's neo-avant-garde poetics was shaped through the interrelation of artistic formats, as well as through the concrete spaces in which art was publicly performed and exposed to relations of power. In doing so, it opens up the question of the art geographies of the Yugoslav neo-avant-garde as a shifting field in which periodicals and performance appear as interrelated practices of politically engaged art. Such art geographies resist the reduction of the artistic subject to predefined identity positions and imposed geopolitical lines of belonging and non-belonging. In this sense, they become crucial for understanding the Yugoslav neo-avant-garde as a field in which individual auto-poetics emerge, including Katalin Ladik's own.

Jelena Petrović (Belgrade/Ljubljana/Vienna) is a contemporary art theorist, researcher, and curator working at the intersection of art theory, feminist epistemologies, and the geopolitics/geopoetics of art. Through her work, she introduces art geographies as a way of thinking the relations between art, space, and political imaginaries, focusing on post-Yugoslav, non-aligned, and Mediterranean contexts as overlapping geopolitical zones of resistance and discomfort. Her work includes research projects, publications, collective curatorial projects, and interdisciplinary collaborations. From 2008 to 2014, she

was a member of the art-theory group Grupa Spomenik / Monument Group. Since 2011, she has been a co-founder and member of the feminist curatorial collective Red Min(e)d, and since 2024 of the initiative Non-Aligned Feminist Friendships. As a professor, researcher, and curator, she has worked at the Academy of Fine Arts Vienna, Central European University in Vienna, the Institute for Contemporary Art in Graz, ISH and the Academy of Fine Arts and Design in Ljubljana, the Institute for Advanced Study at CEU in Budapest, as well as in other academic, research, curatorial, and artistic contexts. She is the author of two monographs: *Women's Authorship in Interwar Yugoslavia: The Politics of Love and Struggle* (Palgrave Macmillan, 2018) and *GEOPOLIS: Politics of Relations, Geographies of Becoming* (forthcoming).

Marina PROTRKA ŠTIMEC

Filozofski fakultet, Univerzitet u Zagrebu

mprotrka@ffzg.unizg.hr

KANONIZACIJA I SUBVERZIJA: NEO/AVANGARDA U ČASOPISU *KRUGOVI*

Uzmemo li u obzir njihov tretman povijesne avangarde u reafirmaciji avangardnih književnih i teorijskih pristupa, istodobno kanonizaciju avangarde, ali i obnavljanje njezina heretičkog revolucionarnog zahvata u književno i kulturno polje, časopis *Krugovi* (1952–1958) možemo vidjeti kao najavu radikalnijih neoavangardnih zahvata u idućim dekadama. Iako je njihova poetika tumačena kao umjerena, Druga moderna, zahvat krugovaša u književno polje nije puko oponašanje ranijih poetskih modela, već dio promjena koje i sam urednik Vlatko Pavletić naziva heretičnim. Suočeni s nemogućnošću bilo izravnog programskog djelovanja bilo manifestne prodornosti svojstvene avangardama, krugovaši koriste mekaniji pristup, "bizarne metafore" i modernu versifikaciju kako bi se suprotstavili različitim tipovima vladajućeg dogmatizma. Svojim novim pjesničkim izrazima, upotrebama i referencama autorice i autori ove generacije prevrednuju rodne, jezične, estetske i druge normative, stvarajući „treći prostor“ (Roberts) subverzivne umjetničke prakse.

Marina Protrka Štimec je redovna profesorica na Katedri za noviju hrvatsku književnost Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Bavi se književnim

kanonom, teorijama autorstva, književnosti modernizma i avangarde, revolucijama i transferima u književnom i kulturnom području. Objavila je knjige *Stvaranje književne nacije. Oblikovanje kanona u hrvatskoj književnoj periodici 19. stoljeća* (2008) i *Politike autorstva. Kanon, zajednica i pamćenje u novijoj hrvatskoj književnosti* (2019) te uredila zbornike *Veliki vidar. Stoljeće Grigora Viteza* (2013, zajedno s D. Zalar i D. Zima), *"Ja kao svoja slika": diskurzivnost i koncepti autorstva Tina Ujevića* (2020, s A. Ryznar), *Književnost: motori i hambari. Zbornik radova u čast Vinka Brešića* (2022, sa S. Coha) i *Književnost i revolucije*. (2024, sa Z. Božić i A. Tomljenović). Bila je voditeljica projekta Hrvatske zaklade za znanost Književne revolucije (2018-2023; IP-01-2018-702), a trenutno surađuje na europskom Horizon projektu The Cartography of the Political Novel in Europe (2023-2027) i NPOO projektu Književno znanje (2025-2028).

Marina PROTRKA ŠTIMEC
Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb

CANONIZATION AND SUBVERSION: THE NEO/AVANT-GARDE IN THE *KRUGOVI* MAGAZINE

Considering the treatment of the historical avant-garde in the reaffirmation of literary and theoretical approaches – simultaneously involving its canonisation and the renewal of its heretical revolutionary intervention within the literary and cultural field – it can be argued that the magazine *Krugovi* (1952–1958) foreshadows the more

radical neo-avant-garde shifts of the following decades. Although the Krugovaši have often been interpreted as proponents of a moderate "Second Modernism," their intervention was not merely an imitation of earlier poetic models, but rather part of the shifts that editor Vlatko Pavletić himself termed "heretical." Faced with the impossibility of direct programmatic action and the manifest assertiveness characteristic of historical avant-gardes, the Krugovi generation employed a "softer" approach, using "bizarre metaphors" and modern versification to oppose various forms of dominant dogmatism. These new poetic expressions, by both female and male authors, reevaluate gender, linguistic, aesthetic, and other normativities, thereby creating a "third space" (Roberts) of subversive artistic practice.

Marina Protrka Štimec is a Full Professor at the Department of Modern Croatian Literature, Department of Croatian Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. Her research focuses on the literary canon, theories of authorship, modernist and avant-garde literature, and revolutions and transfers in the literary and cultural sphere. She is the author of *Creating a Literary Nation: The Formation of the Canon in 19th-Century Croatian Literary Periodicals* (2008) and *The Politics of Authorship: Canon, Community, and Memory in Modern Croatian Literature* (2019). She has also edited the following volumes: *The Great Healer: A Century of Grigor Vitez* (2013, with D. Zalar and D. Zima), *"I as My Own Image": Discursivity and Concepts of Authorship in Tin Ujević* (2020, with A. Ryznar), *Literature: Engines and Granaries: Essays in Honour of Vinko Brešić* (2022, with S. Coha), and *Literature and Revolutions* (2024, with Z. Božić and A.

Tomljenović). She was the principal investigator of the Croatian Science Foundation project *Literary Revolutions* (2018–2023; IP-01-2018-702). She is currently a collaborator on the European Horizon project *The Cartography of the Political Novel in Europe* (2023–2027) and the NPOO project *Literary Knowledge* (2025–2028).

Александра ПЕТРОВИЋ

Институт за књижевност и уметност, Београд

alek.petrov97@gmail.com

ФЕМИНИСТИЧКО ИЗДАВАШТВО И НЕОАВАНГАРДНЕ ПРАКСЕ: СЛУЧАЈ ЧАСОПИСА *HERESIES* (1977–1993)

У раду се проучава значајни њујоршки феминистички уметнички часопис *Heresies: A Feminist Publication on Art and Politics* (1977–1993) као привилеговано место сусрета феминистичких издавачких пракси са стратегијама колективне продукције, експерименталне форме и институционалне критике. Часопис се посматра као културни апарат који сам формат часописа производи као уметничко-политички медиј. Објављен у 27 бројева, *Heresies* представља сопствени (феминистички) идеолошки став и развија особен материјални и визуелни језик у којем штампани есеји, куцани материјал, руком писане интервенције и уметнички прилози коегзистирају унутар јединственог формата броја. Посвећен „испитивању уметности и политике" и са циљем стварања „дијалога о радикалној политичкој и естетичкој теорији", часопис критикује институционални капитализам, успоставља међународне везе и развија хетерогену форму публикације – све што се може посматрати у дијалогу са неоавангардним праксама послератног периода, посебно онима повезаним са концептуалном и колективном уметничком продукцијом. Рад поставља питање како и у којој мери се *Heresies* може читати у односу на неоавангардну уметност и периодичку културу, посебно у контексту тадашње њујоршке уметничке сцене и њене шире трансформације и комуникације са авангардним праксама,

нарочито у деценијама након Другог светског рата, али и када се посматра у компаративној перспективи са другим западним и југословенским уметничким и периодичким неоавангардним праксама. У том контексту, међутим, *Heresies* се издваја као феминистичка публикација коју су покренуле и водиле жене, настала из женског уметничког колектива, што је чини изузетним и веома упечатљивим случајем.

Александра Петровић, рођена је 1997. године у Гњилану. Године 2021. завршила је српску књижевност и језик са компаратистиком на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Године 2022. одбранила је мастер рад на истом факултету. Тренутно је докторандкиња на Филолошком факултету, где ради на докторској дисертацији под насловом „Феминистичка теорија, критика и тумачење књижевности у (пост)југословенској периодици од 1978. године". Запослена је као истраживачица на Институту за књижевност и уметност у Београду, на Одељењу Периодика у историји српске књижевности и културе.

Aleksandra PETROVIĆ

Institute for Literature and Arts, Belgrade

FEMINIST PUBLISHING AND NEO-AVANT-GARDE PRACTICES: THE CASE OF *HERESIES* MAGAZINE (1977–1993)

The paper examines the notable New York feminist art magazine *Heresies: A Feminist Publication on Art and Politics* (1977–1993) as a privileged site where feminist

art publishing practices intersect with strategies of collective production, experimental form, and institutional critique. It approaches the magazine as a cultural apparatus that produces the magazine format itself as an artistic-political medium. Published across 27 issues, *Heresies* presents its own (feminist) ideological stance and develops a distinctive material and visual language in which printed essays, typewritten material, handwritten interventions, and art contributions coexist within a single issue format. Devoted "to the examination of art and politics" and aiming to create a "dialogue around radical political and aesthetic theory", the magazine criticizes institutional capitalism, establishes international connections, and develops a heterogeneous publication form – all of which can be read in dialogue with neo-avant-garde practices of the postwar period, particularly those associated with conceptual and collective art production. The paper asks how and to what extent *Heresies* can be read in relation to neo-avant-garde art and periodical cultures particularly in the context of the New York art scene of the time and its broader transformation of / communication with avant-garde practices (especially in the decades after Second World War), but also when placed in a comparative perspective with other Western and Yugoslav art and periodical neo-avant-garde practices. In this context, however, *Heresies* distinguishes itself as a feminist, women-driven publication emerging from a women's art collective, which makes it an exceptional and utterly compelling case.

Aleksandra Petrović, M.A., was born in 1997 in Gnjilane. In 2021, she completed her bachelor's studies in Serbian Literature and Language with Comparative Literature at the

Faculty of Philology, University of Belgrade. In 2022, she defended her master's thesis at the same faculty. Currently, she is a PhD candidate at the Faculty of Philology, working on her PhD thesis titled *Feminist Theory, Criticism, and Approaches to Literature in Post/Yugoslav Periodicals from 1978*. She works as a Research Assistant in the department of "Periodicals in the History of Serbian Literature and Culture" at the Institute for Literature and Art in Belgrade.

Снежана САВКИЋ

Институт за књижевност и уметност, Београд

snezadas@gmail.com

Снежана НИКОЛИЋ

Библиотека Матице српске

snezana.s.nikolic@gmail.com

ТИПОГРАФСКА СУБВЕРЗИЈА У ПУБЛИКАЦИЈИ *PAMFLETI* (1968)

Предмет овог истраживања јесу специфичне вербо-визуелне стратегије заступљене у публикацији *Pamfleti* (Зрењанин, 1968), која је, успостављајући се као аутономан, субверзиван естетски чин и простор друштвене интервенције у контексту војвођанског неоавангардног активизма, редефинисала појам часописа. Историјски тренутак настанка прожима текстове бунтовним набојем, „енергијом субверзивних акција", али и ауторском самосвешћу о потреби за отпором различитим уметничко-политичко-бирократским центрима моћи и позицијама са којих су се покушавале вредновати ондашња култура и уметност. Дакле, фокус анализе биће усмерен на осветљавање конкретних вербо-визуелних решења као манифестације субверзивности у конструисању својеврсне античасописне парадигме, те, с тим у вези, на жанровски плурализам, померање граница између уметничког и неуметничког, стилску хетерогеност и разуђеност, креативну анархизацију језика и језичке игре (паратекстуални елементи, језичка разградња, преломи речи, поигравање фонтовима и интерпункцијом), семантизацију форме

(естетско-идеолошка функционализација типографског простора), пародијску деконструкцију и иронијски отклон од доминантних естетских и друштвених парадигми, те колажирање и иронијске деконструкције јавних дискурса (идеолошког, новинског и образовног). Тиме ће ово истраживање показати да графички прелом у *Pamfletima* престаје да буде декоративни оквир и постаје примарни генератор идеолошке и естетске субверзије у неоавангардном југословенском културном простору.

Снежана Савкић рођена је у Лозници 1990. године. Основне, мастер и докторске студије завршила је на Филозофском факултету у Новом Саду (Одсек за српску књижевност). На истом факултету одбранила је докторску дисертацију под насловом *Поетика неоавангардног романа (Вујица Решин Туцић, Војислав Деспотов, Сава Дамјанов)*. Као научни сарадник запослена је на Институту за књижевност и уметност у Београду на Одељењу за историју српске књижевне критике и метакритике. Поље научног истраживања: српска (нео)авангардна књижевност, постмодернизам, савремена проза. Научне радове објављује у домаћим и међународним часописима и тематским зборницима. Објавила је научну студију *Стереографски простори писања* (2023). Добитница је Бранкове награде Матице српске (2015) и награде „Боривоје Маринковић" Филозофског факултета у Новом Саду (2013). Живи и ради у Новом Саду.

Снежана Николић рођена је 1990. године. Основне, мастер и докторске студије завршила је на Филозофском факултету у Новом Саду, на Одсеку за српску књижевност. Одбранила је докторску дисертацију под насловом *Поезија и поетика Душана Матића* 2025. године. Поље њеног истраживања: српска књижевност 20. века, поезија. Научне радове објављује у

домаћим и међународним часописима и тематским зборницима. Такође, објавила је и две књиге поезије до сада: *Задивљени спавач* (Врбас, 2013) и *О чему ШУМОВИ преносе различите истине* (Нови Сад, 2022). Добитница је Бранкове награде за рад „Ерос и танатос у приповеткама српских реалиста" 2014. године. Живи и ради у Новом Саду.

Snežana SAVKIĆ
Institute for Literature and Arts, Belgrade
Snežana NIKOLIĆ
Matica Srpska Library

TYPOGRAPHIC SUBVERSION IN THE PUBLICATION *PAMFLETI* (1968)

The subject of this research is the specific verbo-visual strategies represented in the publication *Pamfleti* (Zrenjanin, 1968), which, establishing itself as an autonomous, subversive aesthetic act and a space of social intervention in the context of Vojvodina's neo-avant-garde activism, redefined the notion of the journal. The historical moment of its emergence permeates the texts with a rebellious charge, the "energy of subversive actions," but also with the authors' awareness of the need to resist various artistic-political-bureaucratic centers of power and the positions from which the culture and art of that time were attempted to be evaluated. Therefore, the focus of the analysis will be directed toward illuminating specific verbo-visual solutions as a manifestation of subversiveness in the construction of a distinctive anti-

journal paradigm and, in this regard, toward genre pluralism, shifting the boundaries between the artistic and the non-artistic, stylistic heterogeneity/diversity, the creative anarchization of language and language games (paratextual elements, linguistic deconstruction, word breaks, playing with fonts and punctuation), the semanticization of form (the aesthetic-ideological functionalization of typographic space), parodic deconstruction and an ironic distance from dominant aesthetic and social paradigms, as well as the collaging and ironic deconstructions of public discourses (ideological, journalistic, and educational). Thus, this research will show that the graphic layout in *Pamfleti* ceases to be a decorative framework and becomes the primary generator of ideological and aesthetic subversion in the neo-avant-garde Yugoslav cultural space.

Snežana Savkić was born in Loznica in 1990. She completed her BA, MA and PhD studies at the Faculty of Philosophy, University of Novi Sad, in the Department of Serbian Literature. She defended her doctoral dissertation, entitled *The Poetics of the Neo-Avant-Garde Novel (Vujica Rešin Tucić, Vojislav Despotov, Sava Damjanov)*, at the same faculty. She is a Research Associate at the Institute for Literature and Arts in Belgrade, where she works in the Department of the History of Serbian Literary Criticism and Metacriticism. Research interests: Serbian (neo-)avant-garde literature, postmodernism, contemporary prose. Her research papers have been published in Serbian and international academic journals and edited volumes. She is the author of the monograph *Stereographic Spaces of Writing* (2023). She received the Branko Award (Matica srpska, 2015) and the Borivoje Marinković Award (Faculty of Philosophy,

University of Novi Sad, 2013). She lives and works in Novi Sad, Serbia.

Snežana Nikolić was born in 1990. She completed her undergraduate, master's, and doctoral studies at the Faculty of Philosophy in Novi Sad, Department of Serbian Literature. In 2025, she defended her doctoral dissertation entitled *The Poetry and Poetics of Dušan Matić*. Her field of research is twentieth-century Serbian literature, with a particular focus on poetry. She publishes scholarly papers in domestic and international journals and thematic edited volumes. To date, she has also published two books of poetry: *Zadivljeni spavač* (*The Enraptured Sleeper*, Vrbas, 2013) and *O čemu ŠUMOVI prenose različite istine* (*What the RUSTLINGS Convey Different Truths About*, Novi Sad, 2022). In 2014, she was awarded the Branko Prize for her paper "Eros and Thanatos in the Short Stories of Serbian Realist Writers." She lives and works in Novi Sad.

Жарка СВИРЧЕВ

Институт за књижевност и уметност, Београд

zarkasv@yahoo.com

ПЕРИОДИКА У ПОКРЕТУ: АСАМБЛАЖ, ЕФЕМЕРНОСТ И НЕОАВАНГАРДНИ ЧАСОПИСИ

У реферату се разматрају неоавангардни асамблажни часописи у југословенском културном простору кроз концепт ефемерне периодике, при чему се ефемерност не разуме само као последица ограничене продукције и дистрибуције већ као свесно обликована поетичка, медијска, културна и политичка стратегија. У том контексту посебну групу чине ручно рађени часописи *Neuroart*, *Pesmos*, *L.H.O.O.Q.*, *Adresa*, *Mixed Up Underground*, *Total* и *Second Manifesto*, који радикализују традиционалну представу о часопису и трансформишу га у отворену и процесуалну форму. Појам асамблажног часописа притом означава публикацију као склоп различитих уметничких пракси, документациони и самоархивски простор, као и својеврсни изложбени простор. Његова отворена структура омогућава укључивање хетерогених прилога, чиме се границе између часописа, уметничког објекта и збирке радова доводе у питање. Истовремено се дестабилизују конвенције уредништва, серијалности, нумерације, наслова и поднаслова, а настанак самог часописа постаје колективна и процесуална пракса. Асамблажност непосредно производи ефемерност: часопис се не конституише као завршена и стабилна целина, већ као променљива конфигурација, „недовршени објекат“ који може да се умеће у друге публикације, мења назив, уредника и облик. Посебна пажња

посвећена је *L.H.O.O.Q.*, чија променљива форма и појављивање унутар других публикација показују да идентитет часописа настаје кроз ситуационе и материјалне конфигурације. Реферат се закључује разматрањем архивског парадокса. Ефемерни часопис, заснован на привремености и процесуалности, накнадно постаје предмет архивског чувања. Стога је његово разумевање могуће само кроз повезивање материјалног објекта са мрежама производње, циркулације и колективне праксе.

Жарка Свирчев је виша научна сарадница у Институту за књижевност и уметност у Београду. Објавила је пет монографија: *„Ах, тај идентитет"* (о стваралаштву Дубравке Угрешић, 2011), *Винаверова књижевна република* (2017), *Портрет претходнице: Драга Дејановић* (2018), *Авангардисткиње. Огледи о српској (женској) авангардној књижевности* (2018) и *Авангардне: Надежда Петровић, Исидора Секулић и Мага Магазиновић* (2026). Коуредница је зборника радова *Станислав Винавер и француска култура* (2018), *Часопис* Женски покрет*: 1920–1938.* (2021), *Путнице у српској и (пост)југословенској књижевности и култури* (2026) и уредница зборнка *Постајање ауторком. Освајање женског ауторства у српској култури* (2022). Приредила је књигу *Немири између четири зида*, избор приповедака српских списатељица прве половине 20. века и књигу *Разилажења*, избор приповедака Фриде Филиповић.

Žarka SVIRČEV
Institute for Literature and Arts, Belgrade

PERIODICALS IN MOTION: ASSEMBLAGE, EPHEMERALITY AND NEO-AVANT-GARDE MAGAZINES

The paper discusses neo-avant-garde assemblage magazines in the Yugoslav cultural space through the concept of ephemeral periodicals, where ephemerality is understood not only as a consequence of limited production and distribution, but as a consciously shaped poetic, media, cultural, and political strategy. In this context, a special group consists of handmade magazines *Neuroart*, *Pesmos*, *L.H.O.O.Q.*, *Adresa*, *Mixed Up Underground*, *Total* и *Second Manifesto*, which radicalize the traditional idea of a magazine and transform it into an unstable, open, and processual form. The term assemblage magazine denotes a publication as a combination of different artistic practices, a documentary and self-archival space, and a kind of exhibition space. Its open structure allows heterogeneous contributions, questioning the boundaries between a magazine, an art object, and a collection of works. At the same time, conventions of editorial, seriality, numbering, titles, and subtitles are destabilized, while the creation of the magazine itself becomes a collective and procedural practice. Assemblage directly produces ephemerality: the magazine is not constituted as a finished and stable whole, but as a variable configuration, an "unfinished object" that can be inserted into other publications, changing its name,

editor, and form. Special attention is paid to *L.H.O.O.Q.*, whose changing form and appearance within other publications show that the magazine's identity is created through situational and material configurations. The paper concludes by considering the archival paradox. An ephemeral magazine, based on temporality and procedurality, subsequently becomes an object of archival preservation. Therefore, understanding it is only possible by connecting the material object to networks of production, circulation, and collective practice.

Žarka Svirčev is a Senior Research Associate at the Institute for Literature and Arts in Belgrade. She is the author of five monographs (in Serbian): *Ah, That Identity* (on the work of Dubravka Ugrešić, 2011), *Vinaver's Literary Republic* (2017), *Portrait of a Predecessor: Draga Dejanović* (2018); *Women Avant-Gardists: Essays on Serbian (Women's) Avant-Garde Literature* (2018), and *Avant-Garde Women: Nadežda Petrović, Isidora Sekulić, and Maga Magazinović* (2026). She has co-edited several scholarly collections, including *Stanisav Vinaver and French Culture* (2018), *The Magazine* Ženski pokret*: 1920–1938* (2021), and *Women Travelers in Serbian and (Post-)Yugoslav Literature and Culture* (2026), and edited *Becoming an Author: The Acquisition of Female Authorship in Serbian Culture* (2022). She has also edited *Unrest Between Four Walls*, an anthology of short stories by Serbian women writers from the first half of the twentieth century, and *Parting Ways*, a selection of short stories by Frida Filipović.